

bi si zopet nabasal prazno nezmerno malho s pšenico, jajci, denarjem itd., je napravil na Oljski Gori misijon. Dne 14. kimavca je jezuit Macur učiteljstvo in šolstvo pral. Na prižnici je dejal: „Čemu imajo današnji liberalni učitelji pri svoji mali omiki po 600, 900, 1500, ja celo do 2000 gl. letne plače? Današnji učitelji so samiliberanci, brezverci in krivoverci.“ Ker je „Slov. Narod“ izborna to ščuvanje, ki je trajalo celo uro, zavrnil, naj objavimo dotični dopis. „Nadajamo se, da se bodo kranjskim in štajerskim Jakličem enkrat vendarle oči odprle. Ta farovška gonja naj oči odpre vsem tistim učiteljem, kateri papeževe zastave na šolska poslopja obešajo; pa tudi tistim, kateri hodijo namesto mežnarjev in cerkvenikov po zvonove v Brezce z vozmi in v Pišce vozijo. Misionar je dalje rekel: „Mi duhovniki imamo veliko več študij, kakor učitelji, pa se nam vrže 300 do 600 gl.“ A najvažnejšo resnico je ta šolski prijatelj ali iz hudobije ali iz neumnosti zamolčal. Pozabil je povedati, da učitelji nimajo nikakoršnega rezervnega zaklada, a duhovniki imajo 509,416.968 gl. na kupu. To je „mrtva roka“. Učitelj ne dobi denarja za maše, a duhovniki pa toliko, da v druge farovže denar pošiljajo, ker ne morejo toliko maš brati, kakor se jim plača. Župniki računijo za pogrebe 10, 20, 50 do 100 gl. Učitelj tega nima. Župnik ima vinograde, njive, travnike, vrte, hoste, ima krave, vole, konje, svinje, perutnino. Učitelj nima ničesar. Ker duhovnik ni oženjen, nima žene, nima otrok, tedaj mislimo, da zadostuje plača za edini njegov trebuh. Ti vidiš pezdri v očesu svojega bližnjega, a bruna v svojem očesu ne vidiš. Spoznaj sam sebe! Pred svojimi durmi pometaj! Kdor ima maslo na glavi, ne sme na solnce“.

V kmetskih glavah se jasni, zato je rekel o tej čudni pridigi neki kmet: „Duhovni vseh časov so si enaki. Višji duhovni so bili tisti, ki so najboljšega učitelja Kristusa po krivem tožili, mu njegove zveličavne nauke predbacivali, ga pred ljudstvom zasramovali in konečno še njegovo smrt zahtevali. Ravno tako, in nič drugače, psujejo visoki in nizki duhovni naše učitelje, ščuvajo ljudstvo proti njim. Toda, hvala Bogu, mi vemo dobro, kje je laž in kje je resnica! Mi vemo, kje je pravica in kje krivica. Učitelj se muči 25 in še več ur na teden, a kaplan samo 2 uri, pa še tiste ure otroke pretepa.“ Kaj porečeta k temu škof Napotnik in dr. Medved??

V Biljani na Goriskem je imela „Sloga“ shod, na katerem je poročal „ljubljenec naroda“ dr. Gregorčič. Učitelj iz Višnjevika je kritikoval in bil vržen ven. Lepa je klerikalna svoboda! Hinavci! Prihodnjič še več!

Rešetar.

## Kritiški glasovi.

**Umesten nasvet.** C. kr. okr. š. sv. v Radovljici je poslal pod svojim bivšim načelnikom vit. O. Kalteneggerjem vsem kraj. šol. svetom nastopno o k r o ž n i c o: „Opažalo se je že večkrat, da nekateri krajni šolski sveti izdajo za povečanje knjižnic za učence premalo ali pa prav nič, dasiravno so proračuni vsako leto najmanj 10 K. Ker nekateri kraj. šol. sveti ne vedo, katere knjige bi kupili vsako leto, naroča se krajnim šolskim svetom, da se odslej vsaka šola naroči vsako leto na mladinska lista „Zvonček“ in „Vrtec“ in na knjige „družbe sv. Mohora“. Vsaj te knjige si mora pridobiti vsaka šola vsako leto. Ob enem se za krajne učiteljske knjižnice

toplo priporoča pedagoško znanstveni časopis „Popotnik“, ker prinaša izborne sestavke pedagoško-didaktične in znanstvene vsebine“. — Kakor smo že poročali, je prepo-vedal radovljiški okrajni šolski svet, naročati na račun krajnih šolskih svetov za šole lista „Učit. Tov.“ in „Slov. učitelj“, ker prinašata političke članke. Tako je prav. Vivat sequens. Tega mnenja smo tudi mi.

**Javna kvalifikacija.** C. kr. okrajni šolski svet v Krškem je glede javnih učiteljskih kvalifikacij sklenil, predlagati c. kr. deželnemu šolskemu svetu sledeče: „Vpeljejo naj se pri c. kr. okrajnih šolskih svetih kvalifikacijske tabele, v kateri ima vsaka učiteljska oseba svoboden vpogled za svojo osebo. Podlaga tem tabelam naj bodo zapisniki, kateri naj se v dveh iztisih pišejo na vsaki šoli za vse učitelje o priliki nadzorovanja. Od teh iztisov ostane eden pri okrajnem šolskem svetu, drugi pa se pošlje šolskemu vodstvu. Zapisniki naj obsegajo: zmožnosti, vspehe, metodo.“ — Nadzorovani učitelji bodo torej imeli pri inšpekcijskih konferencah priliko, potegniti se, da bodo pravično sojeni.

**Petletnice.** Večkrat povprašujejo učitelji, kateri menijo, da so bili na starostnih dokladah prikrajšani, kako bi z ozirom na razsodbo upravnega sodišča ddo. 3./12. 1898. dosegli, da se jim storjena krivica poravna. V tej zadevi svetujemo jim, ker je nam že več takih slučajev znanih, da prosijo pri c. kr. okrajnih šolskih svetih, da se jim nova kvinkvenija, ki je ravno na vrsti, že po preteku 4., 3., 2. ali 1. leta podeli, ako menijo, da so bili pri kateri prejšnjih (največkrat že pri 1.) kvinkvenijah prikrajšani za 1, 2, 3 ali 4 leta.

J. L.

## D o p i s i.

Dunaj.

**Nekaj o razmerah dunajskega učiteljstva.** Začetkom letošnjega šolskega leta so dunajski krščanski socialisti z županom dr. Karlom Luegerjem na čelu zopet odstavili nekaj svobodomislnih učiteljev in jim odjedli trdi kruh. To nasilstvo je zbudilo med vsem dunajskim prostomiselnim prebivalstvom najgloblje ogorčenje, najbolj pa je seveda razburilo prizadete učiteljske kroge, zakaj te odredbe Luegerjeve stranke so kršenje učiteljskih pravic ter so naravnost protizakonite, ker so naperjene proti členu 13. osnovnih državnih zakonov z dne 21. grudnia 1867 l., ki pravi: Vsakdo ima pravico, z besedo, pisavo, tiskom ali podobami svoje mnenje v zakonitih mejah svobodno izražati.

Toda klerikalci (krščanski socialisti) ne poznajo nobenega zakona in v dosego svojega namena se poslužujejo najgrših sredstev.

Ta „Maulkorbzwang“, ki silno škoduje interesom šolstva je naletel na najodločnejši odpor dunajskega svobodomislne učiteljstva in prebivalstva. Dunajska učiteljska društva „Bürgerschule“, „Zentralverein der Wiener Lehrerschaft“, „Wiener Lehrerverein“ in „Lehrerverein im zweiten Bezirke“ so priredila dne 27. pret. m. zvečer zborovanje, h kateremu se je sešlo veličastno število dunajskih učiteljev in učiteljic.

Učitel Seitz, član okrajnega šolskega sveta, je nagovoril prisotne v imenu sklicateljev ter dejal, da ima današnje zborovanje namen, konstatovati vpliv, ki ga imajo take odredbe na šolo. Svobodomisleče učiteljstvo bo neupogljivo vztrajalo v svojem svobodnem prepričanju in se ne bo dalo od nikogar od njega odvrniti.